

Szerkesztőség
 Arad, Acsev-palota,
 Kiadóhivatal:
 Bulv. Regele Ferdinand 22.
 (József főherceg-ut.)
 (Aradi Nyomda Vállalat.)
 Sürgőnycim: Közlöny, Arad.
 Telefonszám:
 Szerkesztőség és kiadóhivatal
 151.
 Egyes szám ára 2 lél, vasárnap
 8 lél. Buourestiben 50 banival
 több.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI ÉS KOZGAZDASAGI NAPILAP.

* Főszerkesztő: STAUBER JOZSEF. *

ELOFIZETES

HELYBEN ÉS VIDÉKEN:
 Egész évre 480 Lél.
 Fél évre 240 Lél.
 Negyed évre 120 Lél.
 Havonta 40 Lél.
 Hirdetések díjszabás szerin/
 Megjelenik naponta reggel.

Felolós szerkesztő:

Károly József.

Mi baja van a pénznek?

Irta: Dr. Dénes Jakab.

A minap egy este sétáltam. Mellém szegődött egy ismerősöm és beszélgettünk arról, hogy milyen meleg nap volt a mai és milyen kellemes az est. Majd befejeztük ezt a tanulságos és igen szellemes beszélgetést és az ismerősöm, aki igen kedélyes ur és aki — úgy látszik — évódmú kívánt, egyszerre minden bevezetés nélkül ezzel a kérdéssel fordult hozzám: Mondja, kérem, mi baja van a pénznek? — Beteg, Uram, válaszoltam, nagyon beteg, — elvesztette a morálját. — Ugyan kérem — vágott közbe az ismerősöm — ki beszél manapság morálról? — Pedig bizony, így van, — mondtam — bár van egy régi latin közlés igazmondás, amely szerint pecunia non olet (a pénznek nincs szaga), de ez csak az egészséges pénzre vonatkozik, mert a beteg pénznek igenis van szaga, szovjet- vagy márká- és másféle szaga. Mint mindennek, úgy a pénznek is az alapja erkölcs, amely ha megdő, Róma elsüllyed. A pénznek erkölcsi alapja abban van, hogy csak annyit vagy kevesebbet adnak ki belőle, mint a mennyit kitesz a fedezete aranyban, ezüstben, minden kétségen felül jó követelésekben és más, bármikor pénzzé tehető értékekben. A pénzügyi bölcsék és tekintélyek és a pénzügyeket intéző faktorok azonban — úgy látszik — csatlakoznak az Ön közbevetéséhez és ezekről nem beszélnek, ellenben beszélnek munkáról, produkcióról, exportról, importról. A dolgozó emberek milliói szót fogadnak és dolgoznak, fáradnak, exportálnak és importálnak és alkalmazkodnak a teméntelen korlátozásokhoz és tilalmakhoz, de nem prosperálnak. A pénz beteg marad, ellenben a spekulánsok, siberék és csempészek gazdagodnak. Az utóbbiak nem akarják, az előbbieket szeretnék, de nem képesek a betegséget gyógyítani, különben is ez nem az ő feladatuk, hanem azoké kellene, hogy legyen, akik a pénzt kibocsátják vagy erre befolyást gyakorolhatnak. Ezeknek kellene or-

szág-világ előtt feltárni, hogy mennyi névértékű pénz van kibocsátva, miféle és mily értékű fedezete van és hogy ehhez képest mennyit tesz ki a pénznek valódi értéke. Ezeknek kellene minden kétségen felül kijelenteni és tettekkel is igazolni, hogy többé semmiféle pénz fedezet nélkül kibocsátva nem lesz, hogy a pénz névértéke és a fedezet értéke között jelenleg

A passzív ellenállás feladása.

— Politikai bomlás Németországban. — Dolgoznak a jobboldali pártok. —

Berlinből táviratozzák: Nincs kétség aziránt, hogy a passzív ellenállás feladása küszöbön van. A feladás főoka az, hogy a passzív ellenállás az utóbbi időben több hasznot hozott a franciáknak, mint a németeknek, másrészt az ellenállás finanszírozása rengeteg pénzbe kerül. A passzív ellenállás feladása dacára a Ruhr-segély átmenetileg megmarad, nehogy teljes káosz álljon be. Arról még nem határoztak véglegesen, hogy milyen formában szüntetik meg a passzív ellenállást. A birodalmi kormány a megszállt területek

létező arány minden körülmények közt nemcsak fenntartva, hanem a lehetőséghez képest, de minden esetre további fedezet megszerzése mellett javítva is lesz. Mindaddig, míg ez meg nem történik, míg a pénz az ő sajátos erkölcsi alapjára visszahelyezve nem lesz, addig, Uram, a pénz beteg marad és Önnek lesz igaza abban, hogy ki beszél manapság morálról?

Kétszáz Képviselőjével, Köztársasági Húgóval tárgyalta a kérdésről. A megjelentek hozzájárultak a Kormány szándékához. A leg-agresszivebben a jobboldali Ittazokzik és Stresemann a maga javára akarja befolyásolni. — A Kormányt támogató koalíció Inog. Főként a szociáldemokraták támasztanak nehézséget azzal, hogy Gessler hadügyminiszter távozását követelik. Stresemann pártjának, a német néppártnak egy erős szárnya is elégedetlen a Kancellár békés politikájával.

Párisból táviratozzák: A lapok

szencziós cikkeket közlik a passzív ellenállás bukását. Az Echo de Paris szerint a győzelem nagyobb, mint 1918-ban volt, de kérdés, hogy tudja-e tartani magát Stresemann kancellár Ludendorffal és Hittlerrel szemben?

Berlinből táviratozzák: A Kormány tegnap este 11 órakor minisztertanácsra ült össze. Hetekes körök véleménye szerint biztosra vehető, hogy Kulling bajor miniszterelnök a passzív rezisztencia megszüntetése ellen fog szavazni. Valószínű azonban, hogy a szövetséges államok miniszterelnökei támogatni fogják a Kormányt. Tegnap Ebert birodalmi elnök, Stresemann Kancellár, a belügy- és a hadügyminiszter, valamint a vezérkar főnöke hosszabb tanácskozást folytattak, amelyen megállapították mindazokat az intézkedéseket, amelyeket puccs esetén a Köztársaság védelmére foganatosítani fognak. Az összes felelős tényező elvannak határozva, hogy bármilyen is oldódik meg ez a kérdés, minden államellenes készüldést kíméletlenül megtiltsanak.

Gelsenkirchenből táviratozzák: A Ruhr vidék lakossága belegyez

Akari-e József főherceg magyar király lenni?

(A budapesti francia követség cáfolja Werkmann százados adatait.)

(A Közlöny budapesti tudósítójától.) Werkmann Károly százados, Károly exkirály titkára Münchenben kiadta az exkirály svájci száműzetéséről és két magyarországi utjáról írt feljegyzéseit. A könyv — címe „A madeirai halott” — nagy feltűnést keltett és a világ sajtóban élénk megbeszélésekre adott alkalmat. Werkmann több eredeti dokumentumot is közölt könyvében, így kiadta Fauchet, volt budapesti francia főmegbízottnak két titkos táviratát is, amelyeket bizalmas úton sikerült megszereznie. A táviratokhoz, amelyek a magyar királykérdést érintették — nevezetesen azt, hogy akari-e József főherceg magyar király lenni? — sok kommentárt fűztek, míg most több hónap után megszólalt a budapesti francia követség és hivatalosan hamisaknak nyilvánította Werkmann táviratát. A követség a következő nyilatko-

zatot küldte be a budapesti napilapoknak:

— Werkmann Károly, Károly király legutolsó titkára, Münchenben (a Verlag für Kulturpolitik kiadásában) „Der Tote auf Madeira” címmel ez évben megjelent könyvében a 170 lapon franciául és németül két táviratot közöl 1921. április 6-iki és április 28-iki kelettel. Ezeket a táviratokat állítólag Maurice Fouchet, a francia kormány akkor a magyar kormányhoz küldött főmegbízottja intézte volna Budapestről a francia külügyminiszterhez. Werkmann ezeknek az okmányoknak közlése során azt mondja, hogy a táviratok desifirozott szövegét Budapestről akkor küldték el neki, amikor ő még Svájcban tartózkodott. A magyarországi francia követség a dolog megvizsgálása után abban a helyzetben van, hogy két táviratot hamisaknak nyilvánítja. M. Fouchet, akihez ebben az ügyben kérdést intéztek, azt válaszolta a követségnek, hogy a Werkmann könyvében nyilvános-

ságra hozott okmányokat ő sohasem fogalmazta és nem is írta alá. Szövegük egyetlen pontjában sem közös azokkal a jelentésekkel, amelyek Budapestről a francia követség akár távirati úton, akár levélben küldött, még pedig nemcsak a jelzett időpontban, hanem bármikor máskor sem. A hamisító még azt az elég kézenfekvő óvatosságot is elhanyagolta, hogy ezeknek a gyártott okmányoknak száma és a nekik tulajdonított keletkezést összeegyeztesse. A 188. számú táviratot ugyanis a valószínűleg Budapestről augusztus 28-án küldötték el, a 205. számú táviratot pedig szeptember 3-án.

A cáfolatban említett két távirat szövege — Werkmann százados könyve szerint — így hangzik:

188. szám.

Budapest, 1921. április 16.

Ma meglátogatott Hencz képviselő, aki H. gróf utján kérte, hogy fogadjam őt. Hencz képviselő szoros kapcsolatban áll József királyi herceg környezetével és a

ük az ellenállás beszüntetésébe, csak az izgatja a közvéleményt, mi lesz az elítéltekkel és kiutasítottakkal. Általános amnesztia esetén megelégedés váltaná fel a mostani végső kétségbeesést.

és azon az aradi házi zene-kara koncertezett. Az első felköszöntőt *Georgescu* János vezérfelügyelő-prefektus a királyra mondotta. Azután dr. *Nichi* Lázár mondott pohárköszöntőt. Felemlítette, hogy a régi görögök és rómaiak mily kulturát csináltak a sportból, náluk az olimpiadok valódi ünnepek voltak. Üdvözölte a trónörökösöt, aki fel fogja a sport nagy jelentőségét és éppen ezért lelkes támogatója annak.

A sport nem ismer nemzetiséget és vallást.

(Károly trónörökös pohárköszöntője. — Sportversenyek az aradi Kulturpalotában.)

(Saját tudósítónktól.) *Károly* trónörökös tegnapi aradi látogatásának egyik legkiemelkedőbb mozzanata az a vacsora volt, amelyet *Georgescu* János belügyi vezérfelügyelő delegált aradi prefektus adott a magas vendég tiszteletére a vármegyeháza nagytermében. Ez alkalomból a vármegyeháza nagytermét dusan és izlésesen díszítették fel. Az asztalfőn *Károly* trónörökös foglalt helyet, mellette *Georgescu* vezérfelügyelő prefektus és *Pap* I. János görögkeleti püspök foglaltak helyet. A vacsorán, amelynek sportjellegét az elhangzott felköszöntők is ki-domborították, ott voltak még dr. *Robu* János főpolgármester, dr. *Bianu* sziguranca vezérfelügyelő, *Gritta* Ovidiu rendőrprefektus, dr. *German* Joe alispán, dr. *Avramescu* Vazul az aradi sportszövetség elnöke, dr. *Nichi* Lázár, a Glória CFR megbízásából, *Molnár* László az ATE, dr. *Szell* Lajos a Maros-evezősegyet, dr. *Brasch* Aladár a Hajós-egylet, dr. *Stoinescu* Sándor az aradi cserkészek, *Czeiler* Jenő a Vulturul (Toldi) sportklub megbízásából, *Ferdinánd* sportszövetségi titkár, *Záray* Jenő önkéntestüzoltóparancsnok és több katonatiszt.

A vacsora 9 órakor kezdődött

Királyi herceg trónralépését kívánja. Hosszabb ideig beszélt nekem az aktuális politikai eseményekről és elmondta, mennyire boldog, hogy *Károly* császár vállalkozása kudarcot vallott, mert így a jövőben minden kísérlet lehetetlenné vált. Szerinte a volt császár csínyjét a bajor monarchisták irányították, akikkel *Csernoch* bíboros állandó összeköttetést tart fenn. Abból a célból, hogy Habsburgi *Károly* visszatérését egyszersmindenkorra lehetetlenné tegyék, szükséges volna, hogy a királykérdést a lehető leggyorsabban megoldják. (A képviselő lehetetlennek tartja Magyarországon a köztársasági államformát.) Szerinte Magyarországon csak egy nemzeti királyról lehet szó. *József* királyi herceg egyedül volna erre alkalmas, úgy belpolitikai, mint külpolitikai szempontból. Ő azt is tudni véli, hogy adott esetben *József* királyi herceg az antanttal szemben kezességet vállalna.

Fouchet.

A második sürgöny:

205. szám.

Budapest, 1921. ápr. 28.

Ma ismét meglátogatott *József*

és azon az aradi házi zene-kara koncertezett. Az első felköszöntőt *Georgescu* János vezérfelügyelő-prefektus a királyra mondotta. Azután dr. *Nichi* Lázár mondott pohárköszöntőt. Felemlítette, hogy a régi görögök és rómaiak mily kulturát csináltak a sportból, náluk az olimpiadok valódi ünnepek voltak. Üdvözölte a trónörökösöt, aki fel fogja a sport nagy jelentőségét és éppen ezért lelkes támogatója annak.

Általános figyelem közepette emelkedett szólásra *Károly* trónörökös. Tizenegy éve támogatja Romániában a sportot, mondotta. Ez idő alatt a legnagyobb figyelemmel kíséri a sport morális és fizikai hatását, amelyet nagyszerűnek és felemelőnek ismert. A maga részéről támogatja a sportnevelést nemzeti szempontból. — *Támogatni kell a sportot nemzetiségi, felekezeti és társadalmi különbség nélkül*, mert a sport nem ismer különbségeket ebben a tekintetben.

A trónörökös egyszerű, kérészetlen szavai általános lelkesedést keltettek. A vacsora alatt bemutatták a magas vendégnek a temesvári kisantant-olimpiád eredményeit. A Fenség maga olvasta fel a győztesek nevét és szinte lát

Királyi herceg barátja, akiről már 188. számú sürgönyömben szóltam. Megerősítette előttem, — a mit már hallottam emlegetni, — hogy küszöbön áll egy megegyezés létesítése *Benes* ur és *József* királyi herceg közt a magyar királykérdés szabályozására vonatkozólag. A legutolsó események rendkívül nyugtalansággal töltötték el a cseh-szlovák kormányt, a mely Habsburgi *Károly* restaurációját mindenáron meg akarná akadályozni. Hasonló megegyezés történt állítólag az olasz kormány és *József* kir. herceg között. Látogatóm nyomatékosan hangsúlyozta, mennyire érdeke az antantnak, hogy a királykérdés *József* kir. herceg javára mielőbb megoldassék. *Fouchet*.

A két távirat, amelyeket most a francia követség megcáfolt, hónapokkal ezelőtt látott napvilágot *Werkmann* könyvében. — *Hencz* *Károly* volt országgyűlési képviselő, aki a táviratok szerint *József* főherceg királysága érdekében mint közvetítő szerepelt a francia követségen, mindezeideig nem cáfolta meg a most hamisaknak nyilvánított táviratok állításait.

szott rajta az öröm, hogy a romániai atléták nagyszerű teljesítményeket értek el. A trónörökös a magyar atléták nevéit meglepően helyes magyarsággal ejtette ki, a mi nem is csoda, mert Románia minden jó atlétáját nemcsak névszerint, de személyesen is ismeri. A vacsora este tíz óráig a legfesztelebb hangulatban tartott. A vacsora menüje a következő volt: *Tuica*, *Supa de pasere*, *Legume engelesesc*, *Fripturi amesticate*, *Kenpot*, *Saláta*, *Krémes pite*, *Sajt*, *Gyümölcs*, *Fekete kávé*, *Fehér és vörösbor*, *Pezső*.

Este tíz órakor a trónörökös és kísérete résztvett a Kulturpalota nagytermében rendezett vívóakadémián, amelyet dr. *Nichi* Lázár kulturpalotai igazgató és dr.

Egy polgármester lovagias ügyei.

(Tömeges affér a megszállás alatti magatartás miatt.)

(A *Közlöny* budapesti tudósítójától.) *Voinich* Ferenc bajai polgármesternek tömeges lovagias ügye támadt. A lovagias ügyek előzménye a következő: *Wunderlich* *József* adótszít, aki mikor *Baját* a jugoszláv csapatok tartották megszállva. Budapesten volt a bajai törvényhatóság vezetője, a kiürítés után visszatért *Bajára*, a hol szerzett érdemeire való hivatkozással magasabb állást akart elfoglalni. *Voinich* Ferenc polgármester azonban ezt megakadályozta, amiért *Wunderlich* igazgatási hajszát indított meg a polgármester ellen. A belügyminiszteriumhoz, törvényhatóságához és fegyelmi választmányhoz intézett beadványában, amit még négy városi tisztviselő írt alá, azzal vádolta meg dr. *Voinich* polgármestert, hogy a forradalom alatt gyáván viselkedett és megszőkött *Bajáról*; vádolta még, hogy a megszállás alatt hazafiatalanul viselkedett s vissza akarta magát helveztetni a polgármesteri székbe, szerbül tanult s végül azzal vádolta, hogy a közpályát otthagya, *Baján* asztalosinasnak állott be a magyar kommuné alá. A vádakkal több fórum foglalkozott. Így a külön célra választott igazoló bizottság, a törvényhatóság és a közgazgatási bizottság fegyelmi választmánya. Minden fórum igazoltnak vette dr. *Voinich* Ferenc magatartását.

Utána dr. *Voinich* polgármester rágalmozási pört indított *Wunderlich* *József* és négy társa ellen, akik a beadványt aláírták. A járásbíró legálább hatszor hozzá fogott a rágalmozási pör tárgyalásához, míg végre ítéletet hozhatott. A tárgyaláson *Wunderlich* bizonyítani próbált. A bíróság kihallgatta *Meskó* *Zoltán* volt belügyi államtitkárt, dr. *Persay* Ferencet, a menekült törvényhatóságok kormánybiztosát. Mindnyájan *Voinich* ellen vallottak. A tárgyaláson dr. *Voinich* több órában szédben kísérelte meg igazolni eljárását. Majd azt mondta:

— Nagyon csodálkozom *Meskó* és *Kiss* *György* urak eljárásán, akiknek nincs bátorságuk ide állni velem szembe a bíróság előtt, hanem kisembereket, alantas hivatalnokokat bujtogatnak ellenem s megbontják a tisztviselői szubordinációt.

Moldován *János* közkórházi főorvos rendezték. A trónörökös mind végig a legnagyobb érdeklődéssel s figyelemmel kísérte a nívós, művészi tökéletességű vívást. Nagy tetszéssel találkozott a kis *Reich* *Gyurka* és *Éles* *Gyurka* brassója. A felnöttek a következő összeállításban mutatták be tudásukat: *Kovács* *László*—*Bratescu* *Zeno* (kard), *Hehs* *Béla*—*Weinberger* *István* (tör), *Bodea* *György*—*Rozes* *József* (kard), *Kauten* *Lajos*—*Schuller* *József* (tör), *Dehelean* *Adrian*—*Höffler* *Ernö* (kard), *Pellegrini* *Virgíl* vívómester—*Schuller* *József* tör, dr. *Gabos* *Jenő*—*Pellegrini* *Virgíl* (kard). A vívóakadémia két utolsó száma művészi precizitással különösképpen megnyerte a Fenség tetszését.

Két órai beszéd után *Zakariás* járásbíró felszólította a polgármestert, hogy miután ő már ugy is ismeri ezt az ügyet, a lehető legrövidebben fejezze be előadását. Erre nagyon ingerült lett a polgármester, lecsapta az iratokat az asztalra s ezeket mondatta: *vényszékhez*, amelyben az tkérték, hogy az ügy letárgyalására a törvényes az igazságügyminiszteriummal delegáltasson más bírósá-

— Csodálkozom a bíró uron, hogy nem akarja megengedni igazam bebizonyítását, pedig meggyőződésem, hogy megrögzött gazem berekkel állok szemközt. E kijelentés után elhagyta a termet.

A járásbíró mind az öt vádlottat a polgármester terhére elkövetett rágalmozás miatt egyenként tíz napi elzárásra és pénzbüntetésre ítélte.

A tárgyalásról a polgármester hivatalába sietett, ahonnan minden a tárgyaláson jelen volt urnak bocsánatkérő levelet írt, amiért elragadtatta magát a tárgyaláson. *Sztruhák* *Bertalan* katonai tanácsos, az egyik vádlott, aki aktív huszártiszt volt, ekkorára már megbizta dr. *Dely* *István* ügyvédet és *Cabdebo* *József* őrnagyot, hogy kérjenek elégtételt a polgármester től az általánosított kifejezésért. Ez a lovagias ügy azonban békésen intéződött el. A Független Magyarország című lapban *Fiuber* *Károly* több cikket írt, amelyekben erősen kritizálta a polgármester eljárását. Ezért viszont a polgármester provokáltatta, de ebből sem lett párbaj.

A tárgyaláson használt kifejezésekért dr. *Kiss* *György* is elégtételt kért dr. *Voinich* *Ferenc* polgármestertől. A polgármester először segédei útján megtagadta az elégtételadást s diszkvalifikáltatni akarta dr. *Kisst*, de a becsületügyi választmány kötelezte dr. *Voinich* a fegyveres elégtételadásra. Párbájában dr. *Voinich* megsebesült. Rövid idő alatt ez volt a második kardpárbaja a polgármesternek. Az elsőt *Mihályi* *József* vívta. Akkor is a polgármester sebesült meg. *Mihitsch* röviddel a párbaj után agyonlőtte magát.

Wunderlich *József* és társai megjellegbezték a járásbíró ítéletét és beadványt intéztek a tör-

got. Meskó Zoltán is interveniált ilyen értelemben, de hasztalanul, mert a kérelmet a törvényszék elutasította s így rövidesen le is tárgyalja Vojnich Ferenc ügyét.

A jövőmondó

(Amiről Aradon beszélnek.)

(Saját tudósítónktól.) Egyik aradi szálloda második emeleti folyosóján nagy a sürgés-forgás. — Lefátyolozott uriasszonyok huzódnak meg a folyosó homályában és egyszeriben öltözött férfiak és nők várják izgatottan, hogy bejussanak a jövőmondóhoz. Csupa aggódó arcok, akik félve vagy reménykedve várják a jövőt, amelybe bepillantást akarnak nyerni. Tíz percenként nyílik az ajtó. Ennyi idő kell ahhoz, hogy a titokzatos ember fellebbentse a jövő fátyolát és megtudjuk, hogy meddig élünk, mikor csal meg a feleségünk, hány gyerekünk lesz és a jövőben milyen helyet foglalunk el anyagilag ebben az anyagi társadalomban. Minden tíz percen izgatott emberek tűnnek el a rejtélyes szobában és ugyanakkor derűs nyugodtarcu emberek lépnek ki rajta. Derék ember lehet ez a jövőmondó...

Végre rám kerül a sor. Belépésem pillanatában már meglepetés ért. A várt fehérszakállas aggasztán helyett egy fúrge, tömzsi, fekete bajszos emberke lépett elé. Egyáltalában nem jövőmondó típus. Inkább úgy nézett ki sötét, szúrós szemével, mint egy cirku-szi állatszédítő. Beszédese, szuggesztív és temperamentumos. Amit mond, azt úgy mondja, hogy el kell hinné. Hangja nem tűr ellentmondást, de nem is lehet szóhoz jutni tőle, folyton ő beszél. Benem megsejté a szkeptikust és jóslását önleplezéssel kezdte:

— Azt én nem mondhatom meg önnek, hogy mi történik a jövőben. Hisz az ember jövőjét igen gyakran külső körülmények befolyásolják, amit nem lehet előre látni. De a kézből, az arcból és az emberek viselkedéséből következtetni tudok és megmondok előre nem látható dolgokat is.

Azután beszélt a múltanról és a jövőmről. Kezemet kezében tartva, látszólag fokozott agymunkát kifejtve hadarja el mondókáját. Tényleg rendkívüli megfigyelő képessége van. A múltamban csak tapogatózik, meg nem történt dolgokat nem mond és néha ráhibáz a való dolgokra. Amikor a jövőmről beszél, bátrabb. Mosolyogni kezdek, erre ő így szól:

— Öntől függ, hogy elhigye amit mondok. Én kilencven életévet jósolok önnek, de ha holnap fejére esik egy téglá, arról én nem tehetek.

Nagyon érdekes és intelligens ember a jövőmondó és amikor arról beszél, hogy miképpen halad

hatunk legkönnyebben a boldogság felé, oly jól esik hallgatni, mintha újra gyermekek lennénk

és édes anyánk vagy a tanítónk erkölcsi prédikációjára hallgatnánk. (D. g.)

Bulgáriából megindult a menekülés.

(A kommunisták még dolgoznak. — Románia felé elzárta a bolgár határt.)

Szóliából táviratozzák: A bolgár lázadás nemcsak a kormány megdöntését és a király elűzését, hanem az általános balkáni konflagráció előidézését is óhajtotta. Cankow miniszterelnök előterjesztésére a király a régi kamarát, a melynek tagjai túlnyomóan agrárpártiak, feloszlatta. Az alkotmány szerint az új választásoknak két hónapon belül meg kell történniük.

Szóliából táviratozzák: A Bolgár Távirati Iroda jelentése szerint Délbulgáriában a kommunista mozgalmat elfojtották és helyreállították a rendet. Északnyugaton, különösen Ferdinandóban és Berkovicában a kommunisták még erősen tartják magukat. A rend helyreállítására itt is megtörtént minden intézkedés. Trnovo körületben

kihirdették, hogy a szovjeteket feloszlatták és a rendet vérontás nélkül sikerült helyreállítani.

Bucurestiből táviratozzák: A Vütorul jelenti, hogy Bulgáriából számos menekült érkezett az országba, akik letelepedésre kérték engedélyt. Megjegyzéssel a lap, hogy a menekültek kivétel nélkül a jelenlegi kormány hívei és a Részülében levő ellenforradalom elöl menekültek Romániába.

Bucurestiből táviratozzák: A bolgár kormány határozatát rendelt el Románia felé. Az intézkedésnek valószínűleg az az oka, hogy Bulgáriából számos menekült érkezett Romániába, akik a bolgár eseményekről valótlán dolgokat terjesztettek.

Vádirat a rablógylkos cipész ellen.

(Gyilkosság előre megfontolt emberölés és rablás. — Október 6-án lesz a főtárgyalás.)

(Saját tudósítónktól.) Áprilisban borzalmas rablógylkosság történt Aradon. Komáromi Antal aradi cipészsegéd a kora reggeli órákban kettős gyilkosságot követett el. A General Coanda (Borona-utcai) lakásán fejszével agyonütötte vadházastársát Toma Miklósnét és annak hét éves kisleányát. A borzalmas tett elkövetése után a gyilkos feltörte a szekrényeket és az abban talált 29 lejt magához véve Arad ellenkező városrészébe ment és egy ottani korcsmában leitta magát. Még aznap elfogta Jancu Traján rendőrkommiszárius, a bűnügyi osztály főnöke, akinek a rablógylkos töredelmes vallomást tett.

A vizsgálóbíró előtt Komáromi Antal megismételte a rendőrség

előtt tett vallomását. Elrendelték ellene a vizsgálati fogságot és azóta Komáromi az ügyészség fogházának lakója.

Az aradi királyi ügyészség most készítette el a vádiratot Komáromi Antal ellen. Az ügyészség gyilkosságért, előre megfontolt emberölés büntetéseért és rablásért emelt vádat a cipészsegéd ellen. Toma Antalné megölését gyilkosságnak, a hét éves kisleány megölését pedig szándékos emberölésnek minősítette a közvádló, a szekrények feltörése és az ott talált összeg elvétele miatt pedig rablás címen is vádat emelték ellene. Kovács József ítéletbíró, főtárgyalási elnök Komáromi Antal bűnügyének főtárgyalási napját október 6-ára tűzte ki.

levélben válaszolt, amelyben megismételte a parlamentben elmondott vádjait, sőt kibővítette azokat. Buza Barna e levél miatt rágalmozás vétsége címén fellejtést tett Lingauer ellen. A budapesti büntető járásbírószágon 1922 szeptemberében tárgyalták az ügyet. Buza Barna védője, Katona Gábor dr. a járásbírószági tárgyalás során előterjesztést tett arra vonatkozólag, hogy a pert ne a járásbírószágot tárgyalja, hanem a törvényszék. A törvényszék e napokban vizsgálatot rendelt el ebben az ügyben. A főügyészség ki fogja kérni a Háztól Lingauert. Ha a nemzetgyűlés felfüggeszti Lingauer Albin mentelmi jogát, akkor — értesülésünk szerint — ez év őszén megtartják a budapesti törvényszéken a főtárgyalást.

Tudtak Tisza megöletéséről a Károlyi-kormány tagjai? (Buza Barna és Lingauer Albin sajtópöre.) (A Közlöny tudósítójától.) Lingauer Albin a nemzetgyűlés 1922. január 15-iki ülésén nagy beszédet mondott, amelyben azt fejtegette, hogy a nemzeti tanács tagjai, első sorban pedig a Károlyi-kormány miniszterei tudtak Tisza István gróf meggyilkolásáról és nem tettek semmit a büntett megtorlására. A nagy feltűnést keltő parlamenti beszéd elhangzása után Buza Barna levelet intézett Lingauer Albinhoz, amelyben megkérdezte, hogy kikre értette Lingauer ezeket az általános vádakait. Felkérte Buza Lingauert, hogy amennyiben valami adata van arra vonatkozóan, hogy a Károlyi-kormány valamelyik tagja tudott Tisza István meggyilkolásáról, álljon elő vele és akkor úgy ő, mint miniszterterjesztő viselni fogják a büntetőjogi következményeket. Buza Barna levelére Lingauer Albin ugyancsak

Amundsen átrepült az északi sarkot. Kiszibániából táviratozzák: Amundsen, a híres felfedező kijelentette, hogy jövőre átrepült az északi sarkot.

Sport.

Károly trónörökös eljött az aradi ebkiállításra.

(Saját tudósítónktól.) Károly trónörökös tegnap délelőtt a Vulturul (Toldi) csolnakház terraszán hosszabb ideig elbeszélgetett Babescu Viktor polgáriiskolai igazgatóval, a Vulturul sportegylet díszelnökével. A trónörökös Arad sporttelepe iránt érdeklődött és elmondatta magának Babescu igazgatóval a három aradi evezős-egylet történetét, amelyet a legnagyobb figyelemmel hallgatott végig.

— Halloztam — mondotta a trónörökös, — hogy Aradon nagy gondot fordítanak a hajókat tenyésztesére. A legközelebb Aradon tartandó kutyakiállításra részt akarok venni.

Majd amakkor a nézeteket adott kifejezést, hogy a városi és a házi rendőrségeit el kellene látni rendőrkutyákkal, amelyekkel, a mint számos példa bizonyította, értékes eredményeket lehet elérni. Babescu igazgató elmondotta, hogy a kutyakiállítást valószínűleg a jövő hónapban tartják meg Aradon. A trónörökös megígérte, hogy lehetőleg itt lesz a kiállításon.

Temesvári sport. A kisantant olimpiádja.

(Saját tudósítónktól.) A második nap a cseh siker jegyében folyt le. Minden valaminek való számban ők győztek s ezen a napon nyílt alkalmuk arra, hogy igazi sporttudásukat s képességüket megismerjék velünk. Sajnálatos tény, hogy a közönség nem honorálta megjelenésével az itteni vezetőség lankadatlan munkáját. A részletes eredmények a következők: 200 m. síkfutás: 1) Svoboda (C) 23. 2) Steinfeld (R). 3) Kozovits (R). Gerelyvetés: 1) Paschek (C) 50.80, 2) Dr. Corcan (R) 50.34. 3) Vass (R) 46.40. 400 m. gátfutás: 1) Nemes (R) 62.1. 2) Scarneciu (R). 3) Neacsu (R). Diskoszdobás: 1) Ambrózy (J) 42.50. 2) Popp (R) 36.57. 3) Fritz (R) 36.15. 800 m. síkfutás: 1) Mucha (C) 2.07. 2) Riedl (C). 3) Kabát (R). Helyből távolugrás: 1) Silver (R) 2.92. 2) Goldenberg (R) 2.90. 3) Joanovics (J) 2.77. Magasugrás: 1) Stefan (R) 1.73. 2) Rusu 173. 3) Glück 169. 5000 m. síkfutás: 1) Kuharsky (C) 16.58. 2) Márton (R). 3) Dr. Beiu (R). Olimpia staféta: 1) Csehszlovákia (Martinek—Riedl—Svoboda—Paschek). 2) Románia (Kabát—Kozovits—Steinfeld—Stefan). 3) Románia B-csapat. Pontverseny: 1) Románia 98 pont. 2) Csehszlovákia 38 pont. 3) Jugoszlávia 18 p.

Este a Renaissance étteremben 120 terítéses bankett volt, amely mindvégig lelkes hangulatban folyt le. A banketten több felkészült hangzott el. Dr. Lintia német, román majd szerb nyelven a megjelent külföldi vendégeket üdvözölte. A jugoszlávok részéről dr. Bulin, a csehek részéről Svoboda köszönték meg az üdvözlést. Major, Mihalescu Vlad elnököt köszönti fel, Vlad elnök pedig Boerescut, az egészségügyi miniszter és a kor-

mány kiküldöttjét élteti. Boerescu válaszában kifejti, hogy a mostani verseny volt az első alkalom, amikor a közegészségügyi miniszter és a kormány képviseltette magát. Olyan lépésnek tartja ezt, mely a sport megértését jelenti. A hivatalos hatalom a sport nagy értékét ugyanis mint közegészségügyi faktort, ugyanis mint nemzetfejlesztő tényezőt ezzel a ténykedésével nemcsak hogy elismerte, hanem mindenkoron támogatni is fogja. Üdvözlő a kormány és a közegészségügyi miniszter nevében az itteni kerületi vezetőséget, különösen Vlad mérnököt és dr. Belu ügyvédet. Boerescu beszéde után az értékes díjak kiosztására került a sor a bizony néha-néha elfogott a sajnálkozás, hogy egy-egy értékes és szép tiszteletdíj a határon túlra kerül.

A tiszteletdíjakat szép beszéd kíséretében dr. Lintia osztotta ki. A tiszteletdíjakon kívül minden versenyző helyezése szerint nagy ezüst plakettet és emléklakettet kapott, mely a középén egy atlétát ábrázol. Oldalt a résztvevő országok nevei vannak begravírozva.

Hogy áll a leu?

Szept. 24-én 100 leierért adtak

Xáznak:

2.63 svájci frankot.

7.81 francia frankot.

9.200 külföldi magyar koronát,

12.800 tényleges magyar koronát

14.000 belföldi magyar koronát,

33.800 osztrák koronát.

Zürichben 2.60 frankot

Parisban 7.80 frankot

Budapestben 9500—10800 kor.-t

Bécsben 32.200 osztrák koronát

Berlinben 65.000.000 márkát

Prágában 15.60 székelt

Belgrádban 42.50 dinárt

Sikkasztó adótisztviselők

(Megkárosították a közönséget.

(Saját tudósítónktól.) Ma beszállították az aradi ügyészség fogházába Jankovics Gyula és Rancu Péter pénzügyi tisztviselőket, akik a halmagi (nagyhalmagi) adóhivatalnál teljesítettek szolgálatot. A két tisztviselő letartóztatása az aradi pénzügyigazgatóság feljelentésére történt. Jankovics és Rancu ugyanis az adóbefizetésekkel a feleknek kladott nyugtáakra hamis nagyobb összeget vezettek, mint a mennyit a főkönyvekbe beírtak. — Ilyen módon több ezer leit vettek fel jogtalanul az adófizető polgároktól. A vizsgálóbíró helyettes ma kihallgatta a bűnös tisztviselőket, akiket előzetes letartóztatásba helyezett. A vizsgálóbíró határozata ellen a letartóztatottak felfolyamodást jelentettek be.

Mulatságok

— **Meghívó.** Az Aradi Bőripari Iparosok Szindikátusa szeptember 30-án, vasárnap, a Weitzer János és Batthyány-utcák sarkán levő (volt Kádár-féle) Werkmeister vendéglő összes helyiségeiben, az elaggott bőriparosok felségelvezésére jótékony célú zártkörű táncvigalommal egybekötött szüreti mulatságot rendez. A szüreti mulatság kezdete délután 3 órakor, a táncmulatság kezdete este 9 órakor. A mulatság kezdetén idő esetén október 7-én tartatik meg.

Hivatalosan kimondott moral insanity.

(Mogszuntetett eljárás egy aradi sikkasztó ellen.)

(Saját tudósítónktól.) Háber Géza fiatal tisztviselő, az aradi Seidner fakereskedő cégnél volt alkalmazásban. A céget a múlt évben jelentékeny összeggel megkárosította. A fiatal tisztviselő 160 ezer leit sikkasztott főnökeitől és megszökött Aradról. Hosszu nyomozás után a rendőrség elfogta Háber Gézát, aki beismerte a bűntény elkövetését. A sikkasztót átadták az aradi királyi ügyészségnek, amely vádat emelt ellene. Háber Géza, mielőtt még tárgyalásra került volna a bünygye, ügyvédje útján kérte elmebeli állapotának megvizsgálását, amit a vizsgálóbírósg el is rendelt. A letartóztatott tisztviselő ugyanis két ízben hosszabb ideig volt elmeorvóintézetben és védelméül azt hozta fel, hogy a tett elkövetése alkalmával nem volt öntudatánál. Dr. Bradean

Athanáz aradvármegyei főorvos, az aradi törvényszék orvosszakértője vizsgálta meg Háber Géza elmebeli állapotát és megállapította, hogy a Seidner-cég hűtlen tisztviselője *moral insanityben* szenved, a sikkasztást beszámíthatatlan állapotban követte el és e büntetésért felelősségre nem vonható. A főorvosi megállapítást a vizsgálóbírósg felküldte a bucurestii legfelsőbb orvosi tanácsához áttanulmányozás és jóváhagyás végett. Az iratok ma érkeztek vissza az aradi törvényszékhez, a legfelsőbb orvosi tanács jóváhagyásával és ennek értelmében az ügyészség Háber Géza ellen a vádat elvitette és a vizsgálatot megszüntette. — Az ügyészség egyben értesítette a Seidner fakereskedő céget, hogy mint magánvédlő eljárást indíthat Háber Géza ellen.

Németország polgárháboru előtt

(Bajorország Berlin ellen vonul. Vörös zavargások Drezdában. — Titkos fegyverraktárak Berlinben.)

Bécsből táviratozzák: A Tag Berlinből szerzett híradás alapján úgy tudja, hogy a bajor nemzeti csapatok a bajorországi nacionalisták centrumában készen állanak, hogy *Berlin ellen felvonuljanak*. A *Rechtsflügge* és az *Oberland* nevű szervezetek utra készen állnak. A *helyzetet Berlinben komolynak tartják*. A kormány minden eshetőségre felkészült, különösen a porosz kormány, amely reméli, hogy együttműködhetik a szász kormánnyal.

Drezdából táviratozzák: A zavargások késő éjszakáig tartottak. A tüntetők rohamot intéztek a főpályaudvar ellen, de a rendőrök visszaverték őket. *A város több helyen barrikádokat emeltek.*

Berlinből táviratozzák: A *Vorwärts* közli: A rendőrség fegyver-

raktárakat fedezett fel, amelyekben a hadiszereket egy *Petrow* nevű ember gyűjtötte össze. Őt láda különböző fegyver, tizenhárom gépfegyver és aknavetők kerültek a rendőrség kezébe.

Berlinből táviratozzák: Mértékadó helyen kijelentették, hogy a jobboldali forradalom veszedelmét komolyabbnak tartják, mint a kommunista forradalmat. Bajorország teljesen felkészült és így számolni kell vele, hogy délen összeütközések történnek.

Berlinből táviratozzák: A zavargások tegnap Drezdában, Münchenben és Leibitzben folytatódtak. A tömeg több helyen összeütközött a rendőrséggel, mely alkalommal számos haláleset és sebesülés történt.

Vasárnap: *Marinka táncosnő*, operette. Bérletszünet.

• **Temesvári színházi hírek.** A temesvári magyar színház a változott időjárás miatt átköltözött a belvárosi színházba. Ezidén a nvári színházban nem lesz több előadás. A belvárosi színház előadásai egyelőre kilenc órakor kezdődnek. — Somiár Stefi szerződött tag bemutatkozása alkalmával a Mánás Miska operett kerül színre. Somiár Stefi a szatmári színház volt szubrettje a darabban Marcsa szerepét játsza. — A temesvári színház helyzei: 80, 60, 40, 30, 20 és 10 lei. — A Hamburgi menyasszony című operettet újították fel csütörtökön este. Két hét óta készül a színház operett-együttese az előadásra. — A Velencei kalmár, Shakespeare remekműve kerül színre pénteken este Shvlock szerepét Fekete Mihály játsza. Ez a darab lesz az igazi próbiája a drámai együttesnek, amely teljes egészében szerepel az előadáson. Fekete Irén, Harmath Józsa, Sz. Szendrey Józsa, Sipos Zsigmond, Hervay László és Zilahy Pál játszák a főszerepeket.

• **Az aradi városi színház új pénztárói** naponként délelőtti fél tíz órától egy óráig, délután fél négy órától hat óráig.

— **Fotoszalón.** Weisz Lipót fotoszalónia Str. Bratianu 12. (Weitzer utca 10.) Gyermek-, portrait és interieur-felvételek a legszebb kivitelben eszközöltetnek

• **Az aradi szintársulat új tagjai.** Az aradi szintársulat operett-együttese két elsőrangú taggal gyarapodott. Róna színigazgató ma leszerződött Somogyi Emmi és Ekecs Ferencet, akik legutóbb több estén át sikerrel vendégszerepeltek Aradon. — Az aradi szintársulat drámai együttese Jókai-ciklusra készül. Hevesi Sándor a legnagyobb magyar mesélő több kiváló regényét átdolgozta színpadra s ezeket még mindenütt óriási siker mellett mutatták be. Aradon a színpadra átülte teit egyik legszebb Jókai-regénnyel, a „Fekete gyémántok”-kal kezdik meg a ciklust. A bemutatóra a legnagyobb ambícióval készül a drámai együttes Darvas Ernő rendező irányítása mellett, akiknek minden törekvése oda irányul, hogy az első Jókai-darab méltó előadásban és kiállításban kerüljön színre. A nagysikerűnek ígérkező bemutatót pénteken tartják meg. — A legközelebbi operettujdonság Aradon Gilbert hírnév operettje, a „Marinka táncosnő” lesz. Az újdonság a budapesti Fővárosi Operettszínházban kezdte meg diadalmas pályafutását, ahol több száz előadást ért meg. Ellentétben a legtöbb modern operettel, librettója ötletes és szórakoztató, muzikája pedig eredeti és fülbemászó. Egy igazi épkézláb operett, amelynek minden kelléke meg van ahhoz, hogy a legkényesebb izlésű közönség igényeit is kielégítse. Aradon a szintársulat legjobbjai készülnek a szombati bemutatóra. — *Levendula* és *Szép asszony kocsisa*, az idei szezonnak ez a két bevált operettje szerepel a színház szerdai és csütörtöki műsorán. Mindkét közkedveit operettet a már ismert elsőrangú szereposztásban hozzák színre ezúttal is.

• **Paál Albert festőművész** képzőművészeti szeptember 30-án nyílik meg a Kulturpalota kistermében.

Mozi.

• **Aradi mozi hírek.** Napoleon leánya címmel igen érdekes történelmi játékot mutat be az Apolló szerdán. A filmdráma meséjét a Napoleoni időkől veszi s ragyogó fantáziával rajzolja meg azt a rajongó szeretetet, amellyel a kis hadnagyból lett világhódító hívei körülveszik. A darab hősnője Napoleon természetes leánya, aki odaad rajongásában még az életét is veszélyeztetni, s izgalmas kalandokat szenved át, hogy a nagy császárt az összeesküvők elől megvédelmezze. A nagyszerű koncepciójú filmjáték négy napon át marad az Apolló műsorán. — A halál létrája az Urániában. Kevés film van, amely szenzációsabb attrakciókkal és látványossággal szolgál, mint éppen ez, amelynek főszerepét a világszerte ismert filmművész Lucianu Albertini játsza, akinek méltó partnere Linda Albertini. Amit a csapongó fantázia idegizgalmas jelenetekben, halálbátorságu cirkuszi mutatványokban megalkotni képes, az mind látható ebben a csodálatosan nagyszerű filmben, amely szerdán kerül bemutatóra az Urániában, ahol a szerdai premieren kerül még csütörtökön és pénteken látható ez a fenomenálisan megragadó bravuros filmszenzáció.

Irodalom, művészet

Lehár Amerikában.

(Új operettje Newyorkban kerül színre.)

Bécsből jelenti tudósítónk: *Lehár* Ferencet, a magyar származású diadalmas operett-zeneszerzőt már többször meghívták az amerikai színházak. Lehár eddig sohasem gondolt arra, hogy átkeljen a tengeren, most azonban oly csábító ajánlatot kapott, hogy elhatározta magát a nagy utra. Két bécsi librettószerző operettet írt egy amerikai regényből, amelyhez Lehár komponálta a zenét. Lehár személyesen fogja vezetni a newyorki próbákat és néhány hétig maga dirigálja az előadást.

• **A temesvári színház műsora.** Szerdán: Mánás Miska. Csütörtökön: Hamburgi menyasszony. Pénteken: Velencei kalmár. Szombaton: Hollandi menyecske. Vasárnap délután három órakor: Kék mazur. Este: Hamburgi menyasszony.

• **Az aradi színház heti műsora.** Szerdán: *Levendula*, operette. C) bérlet. Csütörtökön: Szép asszony kocsisa, operette. A) bérlet. Pénteken: *Fekete gyémántok* drámai bemutató, B) bérlet. Szombaton: *Marinka táncosnő*, operette-bemutató. C) bérlet.

Románul tárgyalhat a bíróság

(Az igazságügyminiszter legújabb rendelete.)

Bucurestből táviratozzák: Az igazságügyi miniszter újabb rendeletben értesítette az összes bíróságokat, hogy eltölti az idegen nyelven való tárgyalások megtartását. A rendelet hangsúlyozza, hogy a bíróságok tárgyalási nyelve kizárólag a román lehet.

Illetékes helyen érdeklődtünk, hogy mi az értelme a legújabb rendeletnek? Azt a felvilágosítást kaptuk, hogy az itteni bíróságok eddig is román nyelven tárgyaltak s így a rendelet az itteni bíróságokat nem érinti. A rendelet valószínűleg a székhelyföldi és besszarábiai bíróságokra vonatkozik.

Primadonnáválság az aradi színházban.

Kovács Kató, Pattantus és Sebestyén megváltak a társulattól.

(Saját tudósítónktól.) Az amugy is válságokkal küzdő aradi színház ezuttal a primadonnáválság nehézségeit szenvedni el. Kovács Kató az aradi színház új primadonnája tegnap bejelentette Róna igazgatóknak, hogy megvásárolja a társulat kötelékéből. A művész nő ugyanis kifogásolta, hogy a színház új operettújítását a Marinka táncosnőt kettős szereposztásban szöszák színre és ebbeli méltatlankodását csak a távozással tudja lecsillapítani. A színház kénytelen volt befenyugodni a szeszélyes primadonna elhatározásába, de pert indít ellene szerződésbontása miatt. Kovács Kató szerződésbontása következtében megválnak a színszínháztól Pattantus Manó táncoskomikus a művész nő férje is. Sebestyén Jenő megválásának más háttéré van. Tompa Béla művezető igazgatót ambicionálja, hogy „rendet” teremtsen a színházban és rendet teremtsen egészen a gombasárgig is elmegy a tagokkal. Legutóbb Sebestyén Jenőt sértette meg, mire az önértékes színész, aki méltán nevezheti magát a közönség kedvencének, kijelentette, hogy nem hajlandó ilyen körülmények között működni. Sebestyén különben úgy nyilatkozott, hogy a jövőben minden idejét és energiáját csak tánciskolájának akarja szentelni.

Újabb letartóztatás az ottlakai vámcsempészes ügyében

A repatriált bankigazgató marháit.

(Saját tudósítónktól.) Az aradi rendőrhatalóság egy hónappal ezelőtt nagyszabású vámcsempészeseknek jött a nyomára. A csempészeket az ottlakai határon kóvették el. A rendőrség akkor letartóztatta az ottlakai vámfőnököt, egy aradi földbirtokost és terménygyárgereskedőt, valamint egy általános ismert fiatalembert, aki a permiszeket szerezte a társaság részére. A vizsgálóbíró és a vádta nácis tatablábra helyezte a gyanúsítottakat, a rendőrség azonban tovább folytatta a csempészesi ügyben a nyomozást. Az ügyben ma váratlan fordulat történt. A rendőrség a három ismert embert smét előállította és átadta az ügyészségnek. A hatóság ugyanis egy újabb csempészesi ügyben gyanúsítja az őrizetbe vett egyeneket, akik állítólag Vertán Istvánnak, az Arad-Csanádi Gazdasági Takaré-

pénztár repatriált igazgatójának nevére hamis permiszeket állatok szállították át a határon, mintha azok Bertán tulajdonát képezték volna. Dr. Popoviciu vizsgálóbíró helyettes holnap hallgatja ki az őrizetbe vettek és ugyanakkor dönt ügyükben.

HIREK.

Károly trónörökös a tüzoltó-szövetség védnöke

(Saját tudósítónktól.) A nagy-károlyi tüzoltó Kongresszus elmaradása készítette a tüzoltó-szövetség régi vezetőség több tagját arra, hogy Öfensége Károly trónörökös aradi tartózkodása alkalmával kihallgatást kapjon, s Öfensége előtt diszfelvonulást tartson. Ehhez a trónörökös az udvarnagyi hivatal utján hozzájárult és ezért is rendelte el dr. Robu János főpolgármester a tüzoltósági diszgyakorlatot, amelynek fényességéről és kiválóságáról megemlékeztünk. A gyakorlat után Oradean Traján tüzoltósági elnököt, Záray Jenő és Csenyey Károly tüzrendészeti Öfensége kihallgatáson fogadta a város házában, hol Oradean elnök üdvözölte a trónörökösöt, majd felkérte a tüzoltó-szövetség védnökének, mit él is fogadott, egyben elismerését fejezte ki a látottak felett. Ebből az örömdetes alkalomból az aradi, a megyei és bánáti tüzoltók a sporttelepen szintén diszfelvonulást tartottak, melyen 400-nál több tüzoltó vett részt Záray parancsnok vezetésével. A legközelebbi országos kongresszus előreláthatólag Aradon lesz.

— Megújított ostromállapot. A hetedik hadtest parancsnokság és Coste Gyula dr. temesvári prefektus kibocsátották az ostromállapotról szóló rendeletet. Értesülésünk szerint ez csak felújítása a korábban megjelent második számú rendeletnek. Minthogy időközben felszolgált a nyugati hadseregparancsnokság, ennek hatáskörét a nagyszabású hetedik hadtestparancsnokság veszi át. A rendeletben az ostromállapot kifejezés mint hadizóna van megjelölve.

— Elhelyezett rendőrtiszt. Batria Marin temesvári rendőrkommisziáriust, aki a legszélesebb körben igaz megbecsülésnek örvendett, a stríhiai (Turnu-Severin mellett) rendőrségre helyezték át.

— Áthelyezés. A belügyminiszter Colinok Istvánt, az aradi sziguran-cáhnok beosztva volt határrendőrcapitányt Gyertyámosra helyezte át és kinevezte az ottani határrendőrség vezetőjévé.

— Birói előléptetés. Az igazságügyminiszter Radu Pascu bucarestii törvényszéki bírót a VII. fizetési osztály 2. fokozatába léptette elő és a Köller János táblabíró elhalálozásával megüresedett helyre az aradi törvényszékhez helyezte át.

— Jelentkezzenek! Az aradi pénzügyigazgatóság felhívja Kövér Márton, Kövér Viktor, Surányi Jenő, Mézáros József, Csonka Pál és Florei Péter aradi lakosokat, hogy saját érdeklükben jelentkezzenek a pénzügyigazgatóságon Serb Sándor főtanácsosnál (földszint 17.)

— Szédülés és fejfájás igen gyakran a belek rendetlen működésének eredményei és rögtön elmúlnak, ha Koprof-lal, az ideális, jóízű csokoládé hashajtóval szabályozzuk székletünket.

LEGUJABB.

Ez évben meglesz a magyar kölcsön.

Prágából táviratozzák: A Tribuna szerint a francia nagytőke egy megbízottja érdeklét tényezőkkel a magyar kölcsön feltételeiről tárgyalt, majd vasárnap Budapestre utazott. A lap szerint Budapesti bankkörökben még ebben az évben várják a magyar kölcsön nyelvébeütését és a jövő évben végrehajtják a pénzügyi műveleteket.

Ki kell üríteni Korfut.

— Párisból táviratozzák: Ma ülnek össze a nagykövetek, hogy a janinai vizsgálóbizottság jelentéséről határozzanak. Anglia és Franciaország azon a véleményen van.

— Vajda-Vojvod az antiszemitizmus ellen. Bucurestiből jelentik: A nemzeti párt tegnap Botosani-ban nagygyűlést tartott, melyen Vajda-Vojvod Sándor volt miniszterelnök is jelen volt és nagy beszédet mondott az antiszemitizmus ellen.

— Az angolok nem adják Gibraltárt. Párisból táviratozzák: A Le Journal madridi értesülése szerint Anglia hallani sem akar arról, hogy Gibraltárt kicserélje Marokkóval.

— Egyházi kinevezések. Pacha Ágoston püspöki helynök, Schwartz Miklós felszentelt lelkész Ujkésre káplának, a bucarestii magyar lelkész Zollinger Antal Kisienőre plébánosnak nevezte ki.

— Cosma Aurél dr. miniszter gyászja. Calimanestiben elhunyt az Albina volt vezérigazgatója, Cosma Parten 86 éves korában. Az elhunytban Cosma miniszter neje édesatyját gyászolja.

— Kirabolt templom. A temes megyei Karácsonyfalván kirabolták a római katolikus templomot. A rablást akkor vették észre, amikor Bojdisz Miklós lelkész a táber nákulumot kinyitotta, hogy a szent áldozás céljaira kivége a szentségtartót. A rablást valószínűleg éjjel követték el. A tettesek kitérőül semmi nyoma.

— Eljegyzés. Balla Erzsi, Balla Hugó, a Temesi Agrár vezérigazgatójának leánya és dr. Horovitz Ferenc Timisoara jegyesek.

— Házasság. Rahner Gusztáv (Nadrág) és Erényi Piroska (Herkulesfürdő) szeptember 23-án délután öt órakor a herkulesfürdői templomban házasságot kötöttek.

— Felszabadulnak az üzlethelyiségek. Bucurestiből táviratozzák: A Dimineata jelentése szerint az igazságügyi miniszter a készülő lakbértörvényben teljes szabadságot biztosított az üzlethelyiségek bérletének tekintetében.

— Temetés. Ma délután nagy részvét mellett temették el Dobiaschi József tekintélyes aradi volt gyáros. A gyászszertartást Szikra Lénárd minora-lelkész végezte. A végtisztességre az elhunyt számos barátja és ismerőse jelent meg.

— Orvosi hír. Dr. Memete poliklinikai főorvos szabadságáról visszaérkezett és rendeléseit ismét megkezdte Str. Moise Nicoara (Petőfi-utca) 11. szám alatt.

— Kézimunka. Jumperek olcsón kaphatók Strasser-cégnél.

— Marólugos ivott tej helyett. Rádi Anna temesvár-erzsébetvárosi 24 éves leány tegnap tejet öntött egy edénybe, amelyben már volt egy kis folyadék. Abban a hiszemben, hogy

A Prager Presse reméli, hogy Bethlen és Benes tanácskozása után a bizalom fogja felváltani az eddigi bizalmatlanságot és egész Közép-európában javulni fog a helyzet. A genfi megállapodások után a magyar kölcsön kérdése a tárgyalások stádiumából a megvalósulásba lép.

hogy Olaszországnak megítélendő a görögök által letétbe helyezett ötvenmillió lira, viszont Olaszország felszólítandó, hogy haladéktalanul ürítse ki Korfut.

— az is tej volt, az egészet kiitta. Hirtelen égető fájdalmat érzett és kidefűlt, hogy a pohárban marólugos volt. A mentők a kórházba szállították. Állapota nem életveszélyes.

Buzica Temesváron

(Ismét elfoglalta hivatalát.)

(Saját tudósítónktól.) Megirtuk, hogy Buzica Joan temesvárgyárvárosi rendőrkommisziarius a Közlöny leleplező cikkének megjelenése után elutazott Temesvárról. A rendőrkommisziarius ma visszatért Temesvárra és újból elfoglalta állását. Illetékes helyről nyert értesülés szerint Buzica annak idején ötnapi szabadságot kért és kapott és Bucurestibe utazott. A vizsgálat ellene még folyamatban van, az iratok azonban még mindig nek az ügyészségen. A közönség körében nagy megdöbbenést keltett, hogy a súlyos vádakkal terhelt rendőrtiszt ügyének elintézése előtt újból elfoglalta hivatalát.

A japán földrengés és az európai biztosítótársaságok.

A japán földrengés és az európai biztosítótársaságok.

A bécsi „Der Kapitalist” a következőket írja: Bár a japán katasztrófájáról érkezett jelentések túlzottak, az európai biztosító intézeteket a japán események még is katasztrófálisan sújtják. Különösen az angol biztosítók tognak súlyosan károsodni. A kontinentális társaságokat leginkább nagy szállítmányozási biztosítási károk érik, de a viszontbiztási üzletben is úgy a tűz- mint a szállítmányozási károk, rendkívül nagyok. Az osztrák intézetek közül csak a Providentiának vannak nagyobb nemzetközi szállítmányozási biztosításai, de még ennél súlyosabban érinti a japán katasztrófa a német intézeteket, nevezetesen a Münchener viszontbiztosító társaságot. Ezt az intézetet már a sanfranciscói katasztrófa is súlyos válságba sodorta annak idején. Ha a müncheni viszontbiztosító most ugyanolyan nagy fizetési kötelezettségek érnék, akkor ez ma sokkal veszélyesebbé válhatnék és kihatna a belföldi biztosító üzletre is, mivel ez az intézet az utódállamok biztosítási intézeteinél is erősen érdekelye van.

A temesvári mintavásár.

(Munkások és diákok a kiállításon. — Nagyobb cégek bemutatása.)

Az élet a mintavásáron a siker teljes jegyében folyik. A mintavásár vezetősége alkalmat kíván adni a gyárak munkásainak és az iskolák tanulóinak is arra, hogy a kiállítást megtekinthesék. Ezeket a látogatásokat a mintavásár utolsó napjaiban fogják megrendezni mérsekelt belépti díjak mellett, amikor a tömeges felvonulások már nem akasztják meg a forgalmat. A munkások jegyeit az egyes gyárak, illetve a munkás szakszervezet, a tanulók jegyeit pedig az iskolák igazgatóságai fogják kiosztani. A nagyobb cégek ismertetését az alábbiakban folytatjuk:

Aradi Textilgyár R. T. Arad. Sürgöncim: „Textil Arad”. Erdély gyáriparának büszkesége. — Egyedüli gyár Romániában, mely komplett fonóával, szövődével, fehéritővel, festődével és Karton nyomóval rendelkezik. Munkásainak száma 1500, napi produkciója 20.000 méter készáru. Hatalmas kiterjedésű pavilonjában kiállítja összes gyártmányait: fehér árukat, molinókat, kanavászokat, zéphiteket, barchenteket, flanelleket és csomagfonalat, mely utóbbi egész Romániában csak az *Aradi Textilpar* telepein készült. A gyár a nagy nyugati ipari államok méretei szerint fejlődik hatalmas léptekkel. Gyártmányai a külföldön éppen olyan ismertek, mint a belső földön. A grandicus gyártelepet *Lőrinc Emánuel* vezérigazgató és *Hermann Gyula* ügyvezető igazgató fejlesztették nagyra.

Andrényi Kálmán utóda-pezsőgyár Arad. A mintavásár megnyitása napján valóságos megakadt a forgalom az Andrényi-pezsőgyár pavilonja előtt. Az a sok-sok ezernyi látogató, aki európai hírnevéről már mind ismerte az Andrényi pezsőgyár nagyszerű nevét, személynél akart megvizsgálni, hogy milyen izléssel rendezte kiállítását az a gyár, melynek gyártmányai egytől-egyig a jó izlés jegyében születtek. És nem távozott csalódással senki. A közérdeklődésnek tesszünk eleget, amikor megírjuk, hogy a cég 1834 óta áll fenn. Legkedveltebb gyártmányai az Andrényi-Sec, Andrényi-Exta, főleg pedig Crement-Rosé. Egyedüli gyár Romániában, mely francia módszer szerint gyártja a pezsőt. Hogy az Andrényi-pezső mennyire fölötté minden más hasonló gyártmánynak, annak legheszédesebb bizonyítéka az, hogy a legmagasabb királyi udvar részére direkt megrendelések alapján szállítja pompás gyártmányait. A cég temesvári képviselője *Schönfeld Nándor* Strada General Fochi 42. telefon 22—42.

Aradi Kötő és kötszövő gyár R. T. Arad. Pompás izléssel és szakértelemmel megrendezett pavilonja magában foglalja a gyártási szakma összes ágazatait. A hatalmas kiterjedésű aradi gyártelep produkciói: harisnyákat, kendőket, sportcikketeket a legfinomabb kivitelben is gyanju, selyem és pamutból. Továbbá vattát, melyet eddig az országban egyáltalában nem gyártottak, amivel egy fontos cikk befizozatátal fölöslegessé tette. A gyár óriási teljeitő képességét bizonyítja ezeken kívül egy, a régi Romániában általánosan be-

vezetett tömegcikk: a broboade (plüsskendő) gyártása, mely óriási kelendőségnek örvend. Figyelemmel kíséri a gyár a divat legújabb és legváltozatosabb alakulását is. Általános feltűnést keltenek a most divatos női kötött ruhák, kosztünök és a kötött női melények, melyek kielégítik a legkényesebb ízlést is. A gyár alaptőkéje 15 millió lei. Üzemét folyton nagyobbítja, ami *Rácz Gyula* vezérigazgató fáradhatatlan munkásságának tudható be érdemül. Tevékeny részt vesz a gyár vezetésében *dr. Marcus Mihály*, a Banca Romaneasca aradi fiókjának igazgatója. Izléses pavilonját *Rácz Emil* műépítész tervezte.

Első aradi fémáru és jégsekrénygyár Arad Strada Consistorului (Bottyány-utca). Egyedüli gyár Romániában, mely hűtőket és jégsekrényeket olyan precizitással állít elő, mint a nyugati ipari államok legfejlettebb gyárai. A gyárt 1890-ben *Kohn József* nagy iparos alapította, kit annak idején a magyar kormány állami ösztöndíjjal Párisba küldött. A zseniális gyáriparos egyebek között behatóan tanulmányozta kiinn a lámpakészítés mesterségét, melyet ő aztán itthon valósággal művészi tökélyre fejlesztett. *Kohn József* gyárüzemét hatalmasra fejlesztette, munkatársul maga mellé vette *Engel Vilmost* kereskedelmi vezetőnek és *Engel József* mérnököt. Gyárt: vasuti lámpákat, mozdony lámpákat, horgonyzott vasvereteket, préselt füstös-könyököket. Azonkívül vállalja mint a múltban, ezidő szerint is, a nagyobb modern épületek bádogos és vízvezetéki munkálatait.

Szlavonai faipar r. t. Arad. A mintavásár faipari részének egyik érdekessége a szlavonai faipar részvénytársaság kiállított cikkei. A szlavonai faipar, mely számos nagy fűrészteleppel rendelkezik, kizárólag furnér előállításával foglalkozik. — Gyártmányai országosan elterjedtek és nagy szállításokon eszközöl a külföldi államokba is. A szlavonai faipar gyártmányainak kiválóágát legjobban dokumentálja az, hogy már a mintavásár első napján a regátba nagyszámú furnér-megrendelésekkel kapott.

Azurol vegyészeti gyár r. t. Arad. Str. Ciontea (Pöntenberg-utca.) A timisoarai mintavásáron kiállító cégek gyártmányai közül első helyen kell megemlékezni az Azurol kémiai gyár általánosan ismert és elterjedt cikkeiről. Az Azurol-gyárt Aradon a világhírű *Siegel & Comp.* létesítette melynek hasonló üzeme van Kölnben, Bécsben, Milanóban, Brüsszelben, Budapesten, Varsóban, Zágrábban, Teplitz-Schönauban. Az aradi telepen épen úgy, mint a többi külföldi gyártelepen, állítják elő a háziasszonyok kincseit: a békebeli jó minőségű Sidel fémisztítót, Azurol-kétköt, Strax surolóport, Midal arany és ezüst tisztítószer stb. Az aradi gyár kizárólag a romániai piacot látja el ezekkel a nagyszerű kémiai termékekkel és jelentős tényezője Arad gyáriparának. A külföldről importált nyersanyagok feldolgozásával számos munkást foglalkoztat és a csatolt területek üveg- és bádog gyárait hatalmas megrendeléseivel támogatja, mert az itteni gyárak készíthetik százezer számra az ismert S-

idő-üvegeket, bádogkazettákat. Sidel gyártmányai ma már a világ minden piacán elismertek s a legnagyobb népszerűségnek örvendenek.

Kardos-művek Arad. A gépkiallítási pavillonban *Kardos Béla* szerzőgépe és lakatos áruai keltik fel a nézők figyelmét. Az aradi *Kardos-művek* famegmunkáló gépeket, saját rendszerű ekéket, szerszámokat és vastargoncákat állítanak elő, melyek igen rövid idő alatt nagy népszerűségre tettek szert. Különösen ki kell emelnünk saját rendszerű ekéit és vas asztalos préseit.

Az Intreprindere de Masini si Automobile Arad. (Str. Alexandri 6.) a D) pavillonban kis helyen a technika legmodernebb vívmányainak gyártmányait érdekesen s szemléltetően mutatja be. Rövid ideje van üzemben hűtőgyára, amely Romániának ezirányú első vállalata és már is minden tekintetben kifogástalan hűtőket gyárt; úgy automobil hűtőket minden kivitelben, mint aggregát és repülőgép hűtőket is. A transmissió berendezés, mely kiállításán látható, golyós-csapágyakon forog és szemléltetően mutatja meg, hogy mily kis hajtóerővel és nagymérvű kenőanyag megtakarítással járnak a golyós-csapágyas transmissiók. A vállalat már számos új üzemben szerelt fel ilyen golyós-csapágyas transmissiót és régebbi üzemek kenőcsapágyas transmissióit golyós-csapágyassá alakította át. A vállalat azon kívül gyárt szerszámgepeket, ugyszintén mindennemű gép- és automobil alkatrészeket és legmodernebbül berendezett műhelyében automobil- és gépjavitásokat végez. Kereskedelmi osztálya képviseli a következő világcégeket: *Fichtel et Sachs* golyós csapgyár, *Schveinfurt Günther et Co.*, *Spiralfurugyar*, *Frankfurt*, *Fém kereskedelmi R. T.*, *Wolfner* gépszifgyár. Azonkívül bízományi lerakata van az „Astra” Prima Fabrica Rom. de Vagoane si Motoare, motorosoztáltatótól és a Magyar Ruggyanta-áru gyár R. T.-tól.

Zwack és Marty likőr és cognacgyár Siria (Világos.) Egyike ama cégeknek a mintavásáron, melyek nevében hordják a legmelegebb ajánlást. A „Zwack” és a „Marty” külföldön-belföldön egyaránt nagyvratartott elsőrendű márkák. Európai híri gyártmányaik az Unicum és a Cointail, ezeken kívül elismert elsőrendű gyártmányok a két cég által produkált punch, Sherry Brandy és a többi különlegességek: *Fiókok*: Ausztria, Csehország, Jugoszlávia és Magyarországon. A gyár mintaszerű, legmodernebb berendezésének csodáira járnak a szakemberek.

Egyesült olaj és szappan művek r. t. Temesvár. Klapka-sor 8. Telefon 327. Sürgöncim: „United.” A nagy koncepciójú gyár 1920-ban alakult részvénytársasággá az azelőtt *Rosenthal-féle* szappangyárból. Az A) pavillon 46. sz. fülkéjében állította ki mintakollektióit. Gyárt mosószappant, marseillesi szappant stb. „Rose Charlotte” pipere szappan kiváló speciálitásainak egyike. Olajgyártmányai: napraforgó és repceolaj. A kiállításán megjelent közönség figyelmét a szappanokból összeállított gyönyörű masoleumszerű építmény vonja magára. A megnyitás napján valóságos megakadt a forgalom a cég nagyszabású kiállítása előtt, mert a hírnevéről messze földön ismert cég pavillonjának rendezésénél is hű maradt tradíciójához, mely az izlés és művészet jegyében tette nagyvá-

Temesvár eme pompásan megalapozott és úgy a bel- mint a külföldön kitűnően bevezetett gyártelepét.

Pfoma Első Erdélyi Kész- és Evbeszközgyár Arad. (Str. Moconi Orczy-utca) Románia egyetlen nagyszabású kész- és evbeszközgyárát az új politikai elhatárolások teremtették meg. Pár hónap alatt a legmodernebb német gépekkel felszerelt gyár kezdte meg Aradon működését az a céllal, hogy a készgyártás nélkül maradt erdélyi és regátbéli piacot solingeni acélból készült áruikkal láthassák el. Az aradi *Pfoma* gyár szakmunkásai, műszaki vezetői a készgyártás hazájából, Németországból kerültek Aradra és az első késtermékek után az erdélyi készgyár meghódította a romániai piacot. Különösen az ugynevezett vágókés, melyeket minden nagyszabású készíti a gyár — terjedtek el gyorsan az erdélyi és a regátbéli piacokon s ma már a gyár a külföldre, Törökországba, Jugoszláviába küldi árucikkeit. A temesvári árumintavásáron nagyszerű kollekcióval képviselteti magát a *Pfoma*, mely ma a romániai gyáripar egyik büszkesége.

Szászny kaptafagyár, Arad. A gyár 1889-ben alakult, 1910-ben üzemét megnagyobbította és ezzel Erdély legnagyobb kaptafagyára lett. A gyár mai havi termelése tízezer pár divatcipő kaptafa, Gyárt: divatcipő kaptafákat, cipő és csizma sámfákat, cipőtágitót, kereskedelmi és mechanikai kaptafákat a cipőgyárak részére. A kiállított *Szászny-kaptafák* a mintavásáron általános feltűnést keltettek és a gyár számos megrendelést kapott.

Welszberger Sámuel utóda likörgyár, Arad. Bulevardul Regina Maria (Andrássy-tér) 5. A cég azelőtt Gurahonton volt. Ott alakult meg 1857-ben. Gyártmányait különösen töményítés által előállított szilvóriumát nagy mennyiségben szállította galiciába. Most pedig nagy és modern rum, likőr és cognac-gyárat állított föl. Produktaim különösen a Triple Sec, Sherry Brandy, Benedict, Erdélyben, Bucovinában és a Regátban rendkívül keresettek. Cikkeit meglepő árlás után állítja elő. A gyárnak Guravoj határában 132 hold szilvása van. Ezenkívül több pálinkafőző telepe. A cég érdekkörébe tartozik a timisoarai (temesvári) Bánát rum és likörgyár (Bega jobbsor 17a) Cégtulajdonosok: *Welszberger Mór* és *Welszberger Henrik*.

Konfekciói Ipari és Kereskedelmi r. t. Arad. A nagyszabású vállalkozás megteremtése *György Menyhért* aradi nagykereskedő nevéhez fűződik, ki hamar felismerte, hogy az új politikai határok között nagyszabású konfekció gyárat kell létesíteni, ahol Páris és a többi nagy nyugati divatvárosok nyomán a legújabb női felöltő és szörme kreációkat állítják elő. A vállalkozás nagyszerűen bevált, a ma már egész Erdélyben és regátban ismerik izléses női felöltő és szörme kreációit. A gyárban neves szabászok dolgoznak, kik a párisi modellházak legújabb tervei szerint dolgoznak. A Konfekciógyár egyszerű felöltőket és ruhákat is készít, melyek szintén igen elterjedtek. A Konfekciógyár készítményei annyira ismeretesek, hogy ma már nemcsak Romániában, hanem külföldre, különösen Jugoszláviába nagymennyiségű ruba és szörmeárut szállít.

„Juno“ sérvkötő és kötszer-üzem. Arad. Gyártmányai: sérvkötők, haszfűzők, egyenestartók, nadrágtartók és harisnyakötők. Szakértő orvosi körökben általános feltűnést keltenek a mintavásáron kiállított sérvkötői, amiket ezideig Romániában nem gyártottak. Izlés és szakavatottság ad diszt a cég kiállításának. Cégtulajdonos **Varga D. Dani, Arad, Str. Moise Nicoara (Petőfi-utca) 8.**

Bogsza Likőr Cluj. A **Bognár és Szántó** cég nagyhirű cluji (kolozsvári) likörgyára csaknem egy egész falát tölti be az A) pavillonnak. Erdély egyik legrégebbi szesz és likörgyára. Neve külföldön is ismert márka. A Bogsza nevet a gyártulajdonosok nevének meg rövidítése után a múlt évben vette fel. A gyár élén álló német vegyészmérnök tiszta gyümölcs és növénynedvekből teljesen essencmentes gyártmányokat produkál a legújabb egészségügyi törvényeknek megfelelően, amelyeket hivatalosan kizorítani a francia jelzés alatt, de Romániában gyártott liköröket. Készséggel ad költségt. árát jótékony célra fordítja.

Aradi Vasipar Részvénytársaság vasöntő és gépgyár Arad. Gyárt mindennemű kereskedelmi, építkezési, csatornázási, téglagyári, malomberendezési, magánjáró, közlőmű, kályha és gépöntvény, közlőművelet és gyűrűkenesű csapágyakat. Raktáron tart: kisvasuti, acélöntésű csillekereket, tengelypárokat, sineket, sincsavart, sinszeget, mindenféle nyersolaj és szivógáz motorokat. Elvállal malomhenger rovátkolást, csiszolást és szakmába vágó tárgyak javítását és készítését.

Közgazdaság.

Nagyobb leujavulás várható.

Páris ma hatalmas ugrással emelkedett Zürichben, ma reggeltől a zárlatig egy frankot emelkedett. A zürichi nyitás szerint 7.52, a zárlat szerint pedig 7.30 francia frank lenne 100 leu paritásos árával szemben a párisi tőzsde jóval magasabban 7.80-as áron jegyezte ma a leut, aminek 2.76 a zürichi paritása. Ha tehát a frank megtartja a zárlatban elért árfolyamát, a zürichi piac is igazodik a párisi tőzsde jegyzéséhez és holnapra valószínűleg magasabban értékelni a leut. Zürichben egyébként a svájci frank megindult javulása folytán az összes értékek csökkennek, csupán a lira mutat még mindig javuló irányzatot. A belföldi devizapiac a leu várható javulása folytán lanyha, a vezető értékek paritáson alul állanak.

Aradi valutaárak. (Szeptember 25.) Francia frank 12.80, svájci frank 39, dollár 220, dinár 2.15, szokol 6.30, lira 9.50, angol font 980, magyar korona 0.0080, osztrák korona 0.0032. **Kifizetések:** Budapest külföldi 80, belföldi 140, Bécs 335, Prága 6.45, Zürich 38.25, Milano 9.80, London 985, Páris 13.10, Newyork 216.50, Belgrád 2.35.

Temesvári valutaárak. (Szept. 25.) Newyork 214, dollár 216, London 970, angol font 978, Páris 13.40 francia frank 13.80, Zürich 37.75, svájci frank 38, Milano 9.70, lira 9.28, Belgrád külföldi 2.30, belföldi 2.24, dinár 2.20, Prága 6.52, szokol 6.10, Budapest külföldi 92, belföldi

140, magyar korona 128, Bécs 338, osztrák korona 310.

Bucuresti tőzsdezárlat. (Szept. 25.) **Kifizetések:** Páris 13, London 980, Newyork 223, Milano 9.70, Zürich 39, Bécs 0.003175, Prága 6.60, Budapest 0.0130. **Valuták:** Napoleon 800, márka 0.000035, Léva 2, török lira 1.20, angol font 990, francia frank 12.80, svájci frank 39.50, lira 9.50, drachma 4, dollár 225, lengyel márka 0.0008, osztrák korona 0.0031, magyar korona 0.0090 szokol 6.40.

Zürichi nyitás. (Szeptember 25.) Berlin 0.0000375, Amsterdam 219.75, Newyork 558, London 2544, Páris 34.55, Milano 25.75, Prága 16.80, Budapest 0.03, Belgrád 6.30, **Bucuresti** 2.60, Varsó 0.001750, Bécs 0.0079.

Zürichi zárlat. (Szeptember 25.) Berlin 0.000004, Amsterdam 219.50, Newyork 557.25, London 25.40, Páris 35.40, Milano 25.85, Prága 16.80, Budapest 0.03, Belgrád 6.30, **Bucuresti** 2.60, Varsó 0.001750, Bécs 0.0079, Szófia 5.35.

Zürichi utóárfolyamok. (Szept. 25.) Berlin 0.000005, Amsterdam 219.50, Newyork 557, London 2544, Páris 35, Milano 25.80, Prága 16.80, Budapest 0.03, Belgrád 6.30, **Bucuresti** 2.60, Varsó 0.0017 és fél, Bécs 0.00788250.

Budapesti Devizaközpont jegyzései. (Szeptember 25.) Napoleon 69200, Amsterdam 7615-8055, Berlin 0.0002-3, Belgrád 220-234, **Bucuresti** 94-107, leu 95-108, London 88400-92800, angol font 88900-93300, Milano 890-945, lira 900-955, Newyork 19500-20600, dollár 19800-20900, Páris 1195-1261, francia frank 1210-1276, Prága 583-627, Varsó 0.0650-7.15, Bécs 0.2750-29.70, Zürich 3440-3660; svájci frank 3460-3680.

— Spanyol követ és diák afférja. Bucurestiből táviratozzák: Tegnap este a Calea Victoriei kinos incidens játszódott le egy diák és egy ismeretlen ur között. Az ismeretlenről később kiderült, hogy báró Amalfi, Spanyolország bucaresti követe. Heves szóváltás támadt közöttük, amely pofozkodással végződött. A rendőrség megindította a vizsgálatot.

Cenzurat: **IOAN NICHIU**

NYILTÉR.

Az ezen rovat alatt közöltékért nem vállalunk felelősséget.

Értesítés!

Értesitem a tisztelt ügyfeleimet, hogy cégemből Kiszelyné Divin Anna a mai napon barátságos uton kilépett s így a mai naptól cégem neve alatt semmi féle üzletet nem köthet, ugy sem vehet, mert ezekért felelősséget nem vállalok.

Arad, 1923. szept. 25.

Tisztelettel:
Stebus Ügyvédek.
Tulajdonos:

Kahanko János.

14072

Régi fogakat és törött arany fogakat a legmagasabb árban veszek	Moudjalled vizsgázott fogász. ARAD, Bul. Reg. Ferd. 17., József főherceg-ut. 17.
--	--

Angol, francia, német és zongora óraadást vállalnak házaknál.

Cím: Aradi Közlöny kiadóhivatalában.

FIGYELEM!

Arad, Str. Cogalniceanu (Mikes-utca) régi 32-es elfoglalható három szoba, fürdőszoba magánház kerttel minden elfogadható árért eladó. 18336

Utolsó hét:

Siesen megnézni a

ZOOLOGIC CIRKUS

új sláger műsorát, Timisoarán. 63

Kifutó fiu

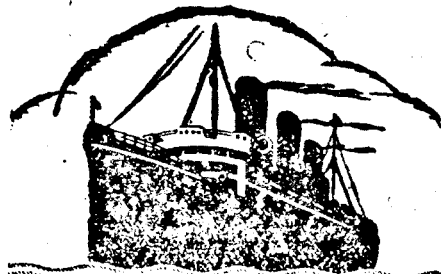
éjjelre jó fizetéssel felvételt. Cím a kiadóhivatalban.

CREME MADELAINE

Kiváló hatású kozmetikai készítmény szepülő bőrátküzdésére pattanások, arcvörösség, májfoltek és arcbőr minden tisztáltsága ellen. — Készítik:

Dr. Földes & Hehs

gyógyszerészek, pipere szappan és vegyeszeti gyár: Arad, Micalaca. Budapest Bertalan-utca 26. Margit creme gyár. Ügyeljünk a márkára, óvakodjunk a hamisításoktól és hasonnemű utánzatoktól. 13891

Hamburg-Amerika Linie

Vezérképviselő Románia részére: **Lazar H. Lazarovitz** Timisoara, L. Strada Meray 2. sz. Sürgönyeim: Lazarovitz. Telefon: 16-58.

- HAMBURG-NEWYORK
- HAMBURG-BALTIMORE
- HAMBURG-BOSTON
- HAMBURG-PHILADELPHIA
- HAMBURG-NORFOLK
- HAMBURG-BRAZILIA
- HAMBURG-LA PLATA

United American Lines-sel

- HAMBURG-PACIFIC PARTVIDÉK American Hawaiian Steamship Co. hajóival
- HAMBURG-LEVANTE összeköttetésben a német Levante Linie-val
- HAMBURG-AFRIKA összeköttetésben a német Ostafrika Linie. Woermann Linie A.-G. és a Hamburg-Bremer Ostafrika Linie A.-G.-val
- HAMBURG-KELETÁZSIA összeköttetésben a Norddeutscher Lloyd, Alfred Golt & Co., The Ellermann Bucknall Steamship Co. Ltd.-val.

- HAMBURG-DÉLAMERIKA
 - HAMBURG-KUBA-MEXIKO
 - HAMBURG-NYUGATINDIA ÉS NYUGATI PARTVIDÉK
 - HAMBURG-SZENTPÉTERVÁR
 - HAMBURG-RIGA
- Szolgálat a keleti tengeren. Szolgálat az északi tengeren. **HAMBURG-RAJNAVONAL.**

UTAZÁSI IRODA:

vasúti és hálókocsijegyek, pedagógusbiztosítás. Hajójegyek az összes tengeri kikötőkre. Felvilágosításokat díjmentesen adnak a következő irodáink: Bucarest, Calais, Grivița 183, Czernevit, Rathausstr. 9., Soposvár, Piața Unirei 4., Arad, Bără Bogus-palota. 5461

Franzensbadi iszap Timisoarán 14024

A világhírű franzensbadi ásványiszap rövidesen és biztosan gyógyítja rheumát, köszvényt és csuizt. Egy teljes kurára utasításokkal 260-Lei utánvét mellett kapható a franzensbadi leraktnál A. Ferenczi, Timisoara, Strada Bonáz 14

Antalfy szücsmester

ARAD, Strada Corvin (Hunyadi-utca). Vállalja minden e szakba vágó munkák készítését a leggyorsabb kivitelől a legdiszesebbig jutányos árárt. Szőrmefestést felelőség mellett. 13386

Magán és bérlházak

elfoglalható 2-7 szobás lakásokkal különféle üzletet, irodahelyiségek piactér közelében eladók. Bővebbet Wallinger-irodában, Arad, Földes-patikával szemben. 23

Építészeti Bányák! Vállalkozók! Viszonteladók!

Saját készítményű **kubikos és nyárfa talicskák** elsőrangú kivitelben, szolid árák mellett **kaphatók:** 14012

AUFRICHT MIKSA, tűzifa, épület-, fenyő-szerszám- és műbutor-fakereskedésében. IRUDA: Strada Bucur 8. Telefon 10.

ARAD, Calea Victoriei 1-2. Telefon 69.

462

**Oszi felöltő- és ruha-
ujdonságok megérkeztek:**

JULIU PLESZ GYULA

céghez, Arad, Str. Col. Pirlol (Vörösmarty-u.) 3., a szalához hátsó bejárattal szemben. :: Külön mértékosztály. Saját angol és francia divatszalon. :: Olcsó szolid árak. :: Dus választék. :: Kérem a névre ügyelni.

Sok pénzt takarít meg, ha az

„Aradi Közlöny”-ben,

hirdet, mert hirdetése ingyen jelenik meg a

„Bánáti Közlöny”-ben.

Apró hirdetések.

Levelezés.

KÉREM azon uricmbert, kit folyó hó 19-én Timisoaran (Temesváron) a Boncescu-cukrászdában barna nő várt, írjon „Boldog sohasem voltam” jellegre Aradi Közlöny kiadójába. 5476

„FRANCIA.” Levele van Aradi Közlöny kiadóhivatalában. Kérem átvenni délelőtt folyamán. 5471

Alkalmazás.

ENGROSSISTA fűszerkereskedő segéd azonnali belépésre kerestetik Ehrenfeld fűszer nagykereskedésében. 5438

GÉPIRNÍ tudó irodái teendőiben jártas nő felvétetik. Cim Kelet hírlapiroda Arad. 14024

FÜSZERESSEGÉD felvétetik a csokoládé királynál, Strada Metianu (Föray-utca) 2. 5458

HÁZISZOLGÁT keresek. Ki virágok kezeléséhez is ért. Cim Aradi Közlöny kiadójában. 5459

NÉMET nevelőnőt, lehetőleg zongorázni tudót keresek 12 éves leányom mellé. Cim Wallinger hirdetőjében Arad. 13335

EIN deutsches Fräulein die auch Rumänisch spricht wird zu zwei Kinder aufgenommen. Arad, Strada Costa Negri (Nagy Sándor-utca) 9. 14025

GYERMEKEK mellé ajánljok vidékre jobb leány. Cim Wallinger hirdetőjében. Arad. 13336

SZAKKÉPZETT gépész állást keres Stábil-géphez, vagy Diesel-motorhoz. Ajánlatokat Aradi Közlöny kiadójába „Szakember” jellegre kér. 5475

ÜGYES KIFUTÓ LEANY felvétetik Franco-Romána általános biztosító r.-t.-nál Arad. Jelentkezhetni délelőtt 12-2-ig. 5470

JOBBA mindenféle leány felvétetik Arad. Str. Muresului (Maros-utca) 1. sz. 14024

NÉMET, magyar gépirónő azonnali belépésre kerestetik. Német levelező előnyben részesül. Cim Kelet hírlapirodában Arad. 14025

Lakás.

KIADÓ AZONNAL háromszobás, fürdőszobás, modern lakás. Reflektánsok kiadóra közölik címüket. 2448

BELVÁROSBAN egy szoba butorral együtt átadó. Cim Aradi Közlöny kiadójában. 5463

ELEGANSAN butorozott egy, vagy két szobát fürdőszobával, külön bejárattal, magas díjazásért keresek. Cim Kelet hírlapirodában Arad. 14085

Vétel és eladás.

VASZON-ERNYŐ üzletbírát 1616, használt, de jókarban, hozzá való teljes vasfelszereléssel eladó. Cim az Aradi Közlöny kiadóhivatalában. 5000

PERZSA KÁBÁT. kézimunka ágyterítők, függönyök, törülközők, női fehérneműk, ebédő divány, ágyak, asztalok, tükör, íróasztal, stork, kézimunkák, férfi és női téllabátok, női ruhák, disztárgyak, 2-5 számú gőzmosógép, gyermekágy, stb. eladó Arad, Str. Consistorului 12. (Batthyány-utca 23.) I. em. jobbra. 1000

NŐI ÉS FÉRFI fehérneműt, asztal és ágyneműt, antik butorokat, porcellánokat, szőnyeget, függönyöket, ezüst tárgyakat, stb. bizományba veszek. Arad, Strada Consistorului 12. (vált Batthyány-utca 23.) I. em. jobb. 1000

MŰTÁRGYAKAT, porcellánokat, japán és kínai dolgokat, antik butorokat, ezüst tárgyakat, perzsa és szírnaszőnyeget, egész gyűjteményeket a legmagasabb árban vásárol a Salon Artistique Arad, Bulev. Regina Maria 20. (Fischer Eliz-palota.) 11895

VESZÉR könyvtárakat, hangjegyeket, bőlvéggyűjteményeket, festményeket és bezedőket a legmagasabb árakon. Kerpel Izsó könyvkereskedése, 100.000 kötetes kölcsönkönyvtár Arad. Telefon 885. 13629

NÉHÁNY perzsa szőnyeg, ha erősen szakadt is, megvételre kerestetik. Ajánlatok „Perzsa szőnyeg” jellegre Banat Hírlap-irodába Timisoara kéretnek. 61

NŐI BORKALAPOK Lei 160.— viszonteladóknak árkedvezmény Posch áruház Arad, Strada Eminescu (Deák Ferenc-utca) 8. 5442

NYERSBORKÖVET veszek minden mennyiségben from Arnold Arad Str. Grigorie Alerandrescu (Bercsényi-utca) 39. sz. 13631

VASESZTERGAPAD. két méter csucstá volságu Krause-féle precíziós fogaskerek marógép, 10 és 14 HP. stabil benzimotorok eladók. Reisinger mechanikai művek Oradea-Mare (Nagyvárad) Sas-palota. 5464

MUST. bor és pálinka mérő kapható Kochnál Arad, Strada Eminescu 2-42. (Deák F.-utca.) 5466

ELADÓ, vagy bérbe vehető 5 darab hordó circa 400 Hl. Bövebbet Klosz. Ghioroc (Gyórok.) 5474

ÜZLETBERENDEZÉS vadonatúj, jutányos árban eladó. Mandl papírüzlet Arad, Bulev. Regele Ferdinand 63-65. 5472

ÓCSKA vörös és sárgarézet állandóan a legmagasabb árban veszek. Zsulán Arad Strada Spátarul Dorcea (Mály-utca) 2. 5469

COMPLETT eseresznye hálószoba, konyhaberendezés, ebédődiván eladó. Arad, Str. Miron Costin (Leiningen-utca) 7a. szám. 13336

HALOSZOBÁ, fehér kőris, fényezett jávorbotát, 3 tükörös toilettel, tükörös szekrényrel és 1 konyhaberendezés, minő használt, de jó állapotban, sürgősen eladó. Megtekinthető folyó hó 27-ig délelőtt 10-12 óra között Arad, Strada B. Ghiba Birta (Varjassy József-u.) 12-18. 5458

EGY jókarban levő könnyű stráfkocsi eladó. Szodavizgyár-udvar, Martestülettel szemben. Arad, Bul. Carol 71. 14024

TÜZIFA KAPHATÓ minden minőségben Str. Muclu Soaveola (Hajó-utca) 48. alatt felosztásban levő fűtőlepen, napi árnál sokkal olcsóbban. 5421

**Az Ineui (Borosjenői) Perzsa szőnyeg Szővőipar
keres azonnali belépésre
hozzaértő munkavezetőnőt.**

WILHELM FEUCHT WANG

REPRÉZENTANTUL AL FIRMEI

GOITEIN, MICHAEL & CO., WIEN
TIMISOARA.

TELEGR. POLYCHÉMIE, TIMISOARA.

TEL. 10-78.

VEGYI CIKKEK EN GROS.
RAKTÁR: TIMISOARA.

18755

A timisoarai országos árumintavásár

folyó évi október hó 1-éig marad nyitva. Naponként 8 órától esti 1 óráig látogatható.

A csarnokok 7 óráig maradnak nyitva, azután különféle szórakozásokban van része a közönségnek. A mintavásár elnökei a következők: Disznók Sassu P. Vasile kereskedelemügyi miniszter. Elnökök: Gavanescu Constantin tábornok, Dr. Coste Gyula prefektus, Oprea János a kereskedelmi és iparkamara elnöke, Gheorghieviciu Lucian dr. polgármester.

A végrehajtóbizottság tagjai: Szana Zeigmond elnök, Benedikt Norbert, Blasian Viktor, Faur Livius, Popovici Virgil, Prohászka Ede, Totis Rozsó és Valcovici Viktor végrehajtóbizottsági tagok, Lendvai Jenő főtitkár, Drechsler Vilmos főpénztáros. 64

Sok pénzt takarít meg, ha a

„Bánáti Közlöny”-ben

hirdet, mert hirdetése ingyen jelenik meg az

„Aradi Közlöny”-ben.

A NAGY KERESLETRE VALÓ TIKINETTEL sürgősen kerestünk antik butorokat, perzsa szőnyeget, festményeket, műtárgyakat, régi üveg és porcellán tárgyakat, japán vázákat és ezüst ötvös munkákat. Vidéki meghívásra kiutazunk. Szépművészeti Szalon Arad, Ortutay-palota. 13573

Ingtalan.

ARAD közelében Szentleányfalván egy kétszoba, konyha, kamara, istállóval álló sarokház szép gyümölcsös kerttel 45.000 leiert sürgősen eladó. A ház azonnal elfoglalható. Érdeklődni lehet a Központi-szálloda portásánál Arad. 14022

NAGYKERTES négyszoba fürdőszobás elfoglalható magánház. Arad, Str. Sif. Geoghie 33. (Dezső-u.) 5477

MAGÁNHAZ kerttel eladó Muránel (Zeigmondháza) Iskola-utca 106. sz. 5468

CALEA AUREL VLAICU (Neuman Samu-ut) 125. számú ház elfoglalható lakással, nagy kerttel sürgősen eladó. 5465

STR. CONSISTORULUI (Batthyány-utca) magánház öt parkettás szobával, fürdő és eseléd szobával, nagy kerttel eladó. Uranus-iroda Arad, főpostával szemben. 13933

GHIOROCON (Gyórokon) piac térhez közel, másfélhold szőlőterméssel, vagy anélkül, eladó. Értekezhetni özv. Hunyady Lászlónál Ghioroc (Gyórok.) 5467

MAGÁNHAZ elfoglalható lakással eladó. Cim Aradi Közlöny kiadójában. 5473

Üzletek.

FÉNYES megélhetést biztosító 18 éve fenálló külvárosi fűszerüzlet korszerű sarok magánházban, kétszobás lakással 30.000 leiert visszavonulás miatt eladó. Uranus-iroda Arad, főpostával szemben. 13933

Különféle.

VALLALATUNK kibővítéséhez agilis társ kerestetik. Cim Wallinger hirdetőjében Arad. 13335

BAN TEREBZ piros igazolványát elvesztette. Kéri a Timisoarai (Temesvári) rendőrségnél leadni. 62

SCHATTELES ÜGYNÖKSÉG

Keressései- LUGOS. Telefon sz. a 3. LUGOS 18.

Kereskedelmi áru- és termény-képviselő. 5439

Butorok

a legjobb kivitelben állandóan raktáron és mérsékelt árak mellett kaphatók: 13779

VICTORIA-butorgyár,
ARAD, Strada Ioan Calvin 42.
Lerakat: Neuman palota,
(Strada Herla.)